

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2244 2065

เรื่อง การประชุมลับของสภาผู้แทนราษฎร
เรียบเรียง นางสุภัทร คำมุงคุณ วิทยากรเชี่ยวชาญ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ
ออกอากาศ ตุลาคม พ.ศ. 2563

การประชุมสภาถือเป็นบทบาทสำคัญของสมาชิกในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ โดยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับที่ผ่านมา ได้กำหนดให้การประชุมสภาต้องเป็นไปโดยเปิดเผย ตามลักษณะที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมของแต่ละสภา เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และประชาชนได้รับรู้ข้อมูล สามารถตรวจสอบการทำงานได้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าการประชุมสภายังถือถือประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ โดยต้องคำนึงถึงเสียงข้างน้อยด้วย

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนับแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 เรื่อยมา กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรสามารถประชุมลับได้ เมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันไม่ต่ำกว่าสิบห้าคนร้องขอ ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ได้มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการประชุมลับดังกล่าว โดยหากคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกของแต่ละสภาไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าคนร้องขอ ก็ให้ประชุมลับได้ ภายหลังได้มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการประชุมลับของแต่ละสภาอีกครั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 โดยกำหนดให้เพิ่มจำนวนสมาชิกของแต่ละสภาที่ร้องขอให้มีการประชุมลับ เพื่อให้เกิดสัดส่วนที่สมดุลกับจำนวนสมาชิกของสภาที่มีจำนวนมากขึ้นไปจากเดิม และยังคงสาระสำคัญในการทำงานเดียวกันเรื่อยมาจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกแต่ละสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาแล้วแต่กรณี สามารถร้องขอให้มีการประชุมลับได้ และในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยหรือเศรษฐกิจของประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 155 ได้กำหนดให้มีการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร โดยแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภา ซึ่งการประชุมดังกล่าวให้กระทำการเป็นการประชุมลับ และคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องเข้าร่วมประชุมด้วย โดยมุ่งหวังให้ฝ่ายการเมืองรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาของประเทศชาติ และให้ทุกฝ่ายสามารถอภิปรายได้อย่างเต็มที่โดยสุจริตใจ

ทั้งนี้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ได้กำหนดวิธีการประชุมลับของสภาผู้แทนราษฎร โดยห้ามบุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุม เว้นแต่ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น และให้ประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการไม่ให้มีการบันทึกภาพ บันทึกเสียง หรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการถ่ายทอดการประชุมไปสู่บุคคลภายนอกโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งสภาอาจมีมติไม่ให้จดยางานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมด หรือไม่ให้จดยางานการประชุมลับแต่เพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีการบันทึกเหตุการณ์ไว้ ส่วนสภาผู้แทนราษฎรจะเปิดเผยรายงานการประชุมลับหรือไม่นั้น เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้พิจารณาและเสนอความเห็นเพื่อให้สภามีมติว่าจะเปิดเผยรายงานการประชุมลับนั้นหรือไม่

ในอดีตที่ผ่านมาที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติเห็นชอบให้เปิดเผยรายงานการประชุมลับในบางเรื่อง ตัวอย่างเช่น เรื่อง ขอให้สภาฯ ร่วมกันพิจารณาปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเรื่อง การสั่งระงับการดำเนินกิจการของสถาบันการเงิน 42 สถาบัน ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ และตรวจรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเสร็จแล้ว เรื่อง การพิจารณาสรรหาบุคคลผู้สมควรเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเพิ่มเติม ซึ่งคณะกรรมการตรวจรายงานการประชุมพิจารณาเสร็จแล้ว เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้วการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปโดยเปิดเผย ซึ่งบุคคลภายนอกสามารถเข้าฟังการประชุมได้ตามระเบียบที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรกำหนด และมีการถ่ายทอดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น โดยจัดให้มีล่ามภาษามือด้วย แต่หากคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกของแต่ละสภาเห็นสมควรให้มีการประชุมลับ ก็สามารถทำได้ ตามบทบัญญัติที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดไว้ กรณีการประชุมลับของสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลที่สมควรได้รับการเสนอชื่อเข้าดำรงตำแหน่ง ซึ่งการอภิปรายอาจมีการกล่าวพาดพิงถึงเรื่องส่วนบุคคล หรือเป็นเรื่องที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศที่อาจส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ ดังนั้น หากกระทำการประชุมสภาโดยเปิดเผยอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงหรือประโยชน์แห่งรัฐตามมาได้

บรรณานุกรม

- “ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562” (29 สิงหาคม 2562). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 136 ตอนพิเศษ 216 ง, น. 23-59.
- บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 ปีที่ 3 ครั้งที่ 10 (สมัยสามัญทั่วไป). (7 มกราคม 2542) (น. 1-5).
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, กองการประชุม.
- บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 21 ปีที่ 4 ครั้งที่ 14 (สมัยสามัญทั่วไป). (18 มีนาคม 2547) (น. 1-2).
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักรายงานการประชุมและชวเลข.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” (10 พฤษภาคม 2489). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 63 ตอนที่ 30, น. 318-368.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” (7 ตุลาคม 2517). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 91 ตอนที่ 169, น. 1-90.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” (6 เมษายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, น. 1-90.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม” (10 ธันวาคม 2475). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 49, น. 529-551.
- รายงานการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ครั้งที่ 19 .
(1 มิถุนายน 2517) (น. 20-22). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2552). *รวมบทสรุปผู้บริหารการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2562). *ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. สืบค้น 5 ตุลาคม 2563 จาก https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/draftconstitution2/download/article/article_20191021103453.pdf